

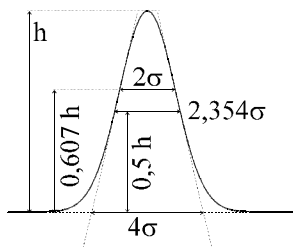
ŠÍŘKA PÍKU

odráží šířku zóny příslušného analytu v koloně

- šířka píku při základně $w = 4\sigma$
- šířka píku v polovině výšky $w_{1/2} = 2,354\sigma$
- šířka píku mezi inflexními body $w_i = 2\sigma$

Šířka píku se udává v délkových nebo časových jednotkách [mm, cm, s, min].

plocha píku : $A = 1,064 \cdot h \cdot w_{1/2}$

ÚČINNOST CHROMATOGRAFICKÉ KOLONY

Účinnost kolony charakterizuje, jak moc se zóny separovaných látek na koloně **rozšiřují**.

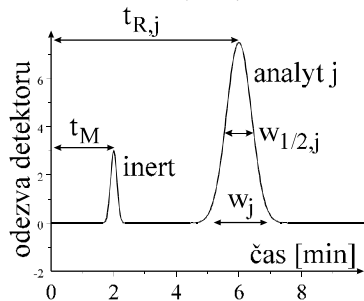
Mírou účinnosti chromatografické kolony je:

a) **počet teoretických pater** dané kolony

$$n = 16 \cdot \left(\frac{t_{R,j}}{w_j} \right)^2 = 5,545 \cdot \left(\frac{t_{R,j}}{w_{1/2,j}} \right)^2$$

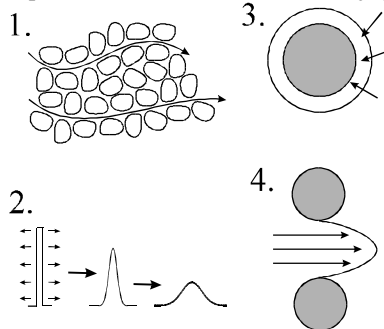
b) **výškový ekvivalent teoretického patra** (porovnávání kolon různé délky)

$$H = \frac{L}{n} = \frac{L}{16} \cdot \left(\frac{w_j}{t_{R,j}} \right)^2 = \frac{L}{5,545} \cdot \left(\frac{w_{1/2,j}}{t_{R,j}} \right)^2$$

PŘÍČINY ROZŠÍŘOVÁNÍ ZÓN

- Vířivá difúze** - různé molekuly musí urazit různé vzdálenosti
- Podélná molekulární difúze** - molekuly putují z místa o vyšší koncentraci do místa o nižší koncentraci
- Odpor proti přenosu hmoty ve stacionární fázi** - různé molekuly difundují různě hluboko do stacionární fáze
- Odpor proti přenosu hmoty v mobilní fázi** - rychlostní profil mobilní fáze uvnitř kanálku je parabolický

VLIV RYCHLOSTI MOBILNÍ FÁZE NA ROZŠÍŘOVÁNÍ ZÓN

Výškový ekvivalent teoretického patra (H) závisí na lineární rychlosti mobilní fáze (u).

$$H = H(u) \quad , \quad H = H_V + H_P + H_S + H_M$$

1. Vířivá difúze

$$H_V = A \quad ; \text{ tj. nezávisí na } u$$

2. Podélná molekulární difúze

$$H_P = \frac{B}{u}$$

3. Odpor proti přenosu hmoty ve stac. fázi

$$H_S = C_S \cdot u$$

4. Odpor proti přenosu hmoty v mob. fázi

$$H_M = C_M \cdot u$$

$$H = A + \frac{B}{u} + (C_S + C_M) \cdot u$$

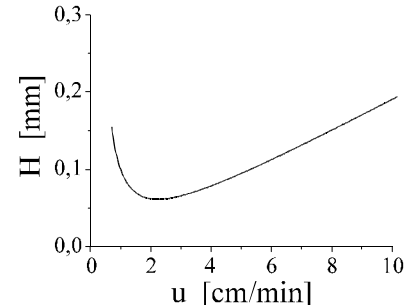
$$H = A + \frac{B}{u} + C \cdot u$$

VLIV RYCHLOSTI MOBILNÍ FÁZE NA ÚČINNOST KOLONY

van Deemterova rovnice

$$H = A + \frac{B}{u} + C \cdot u$$

van Deemterova křivka

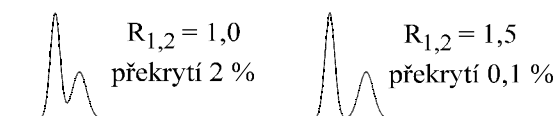
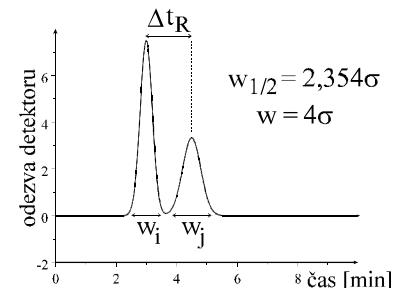
Minimum křivky odpovídá **optimální průtokové rychlosti**, při které daná kolona vykazuje **největší účinnost** a tedy minimálně rozšiřuje zóny analytů.

ROZLIŠENÍ PÍKU

Rozdělení dvou sousedních analytů může být dokonalé nebo nedokonalé.

Rozlišení charakterizuje míru relativní separace popř. míru vzájemného překrývání dvou sousedních píků.

$$R_{i,j} = \frac{2 \cdot (t_{R,i} - t_{R,j})}{w_i + w_j} = \frac{2 \cdot \Delta t_R}{w_i + w_j}$$

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ ROZLIŠENÍ

$$R_{i,j} = \frac{\sqrt{n}}{4} \cdot \frac{\alpha_{j,i} - 1}{\alpha_{j,i}} \cdot \frac{k_j}{1 + k_j}$$

$$\text{separační faktor : } \alpha_{j,i} = \frac{k_j}{k_i} = \frac{t'_{R,j}}{t'_{R,i}} = \frac{K_{D,j}}{K_{D,i}}$$

faktor účinnosti

- rychlost toku mobilní fáze
- délka kolony
- průměr zrna, teplota, viskozita

faktor selektivity (velmi důležitý)

- změna stacionární fáze
- změna mobilní fáze
- rychlost toku mobilní fáze

faktor kapacity ($k \approx 3$ až 10)

- množství stac. fáze v koloně
- změna stac. nebo mob. fáze
- teplota (v LC malý vliv)

ANALYTICKÁ INFORMACE Z CHROMATOGRAMU

RESULTS

Peak	RT(min)	Height	Area	W _{0,5}
1	4.328	0.957	7.827	0.123
2	14.256	2.547	69.946	0.448
3	17.973	3.563	127.562	0.573
4	20.127	0.657	26.181	0.672
5	28.006	1.949	112.721	0.945

kvalitativní informace :

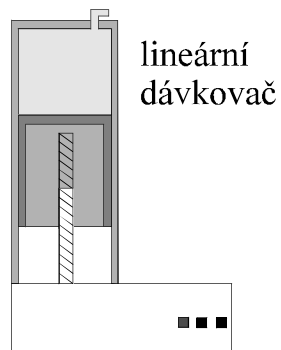
poloha píku - retenční čas
→ retenční faktor, distribuční konstanta
- druh látky (metoda standardů)

kvantitativní informace :

plocha píku → množství, koncentrace látky
a) metoda kalibrační přímkou
b) metoda vnitřního standardu
c) metoda standardního přídatku

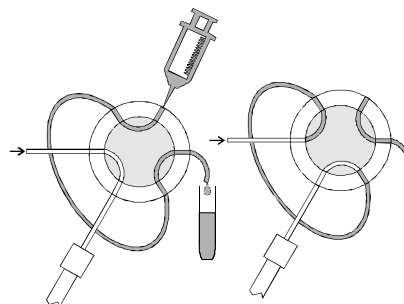
PUMPY

tlak mobilní fáze až do 40 MPa
čerpadla nebo lineární dávkovač

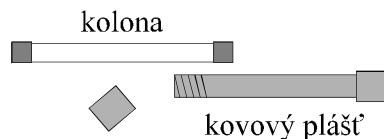
DÁVKOVACÍ KOHOUBY

mají dávkovací smyčku (dávkují se desítky µl)

KOLONY

Rovné skleněné trubice o délce 10 až 25 cm a vnitřním průměru 3, 4 nebo 4,6 mm naplněné sorbentem o průměru zrn 3, 5 nebo 10 µm, který je držen v koloně pomocí frit.

STACIONÁRNÍ FÁZE pro LSC

silikagel (oxid křemičitý) - polární, kyselý
alumina (oxid hlinitý) - polární, bazický
aktivní uhlí - téměř nepolární, jen zřídka

MOBILNÍ FÁZE pro LSC

eluční síla roste → pentan, benzen, chloroform, aceton, acetonitril, ethanol, methanol, voda

STACIONÁRNÍ FÁZE pro LLC

- stacionární fáze **mechanicky nanesené** na inertním nosiči (ethylenglycol nebo skvalan na silikagelu)
- stacionární fáze **chemicky vázané (zakotvené)** na inertním nosiči (tj. silikagelu)
≡Si-C₁₈H₃₇ -C₈H₁₇ -(CH₂)₃C₆H₅ nepolární
-(CH₂)₃-CN -(CH₂)₃-NH₂ polární
-O-(CH₂)₂-OH polární

MOBILNÍ FÁZE pro LLC

- chromatografie s **normálními** fázemi (stac. fáze polární a mob. fáze nepolární) pentan, heptan, chloroform a jejich směsi
- chromatografie s **obrácenými (reverzními)** fázemi (RP-HPLC) (stac. fáze nepolární a mob. fáze polární) methanol, acetonitril, tetrahydrofuran, voda a jejich směsi

isokratická a gradientová eluce

STACIONÁRNÍ FÁZE pro IEC

měníče iontů s nabitými funkčními skupinami
~COO⁻ ~SO₃⁻ ~NH₃⁺ ~CH₂N⁺(CH₃)₃
~SO₃H⁺ + Na⁺ ↔ ~SO₃⁻Na⁺ + H⁺
~NH₃⁺OH⁻ + NO₃⁻ ↔ ~NH₃⁺NO₃⁻ + OH⁻

MOBILNÍ FÁZE pro IEC

roztoky anorganických kyselin a zásad o dané iontové síle a daném pH

STACIONÁRNÍ FÁZE pro GPC, GF, SEC

polystyren zesíťovaný divinylbenzenem a silikagel o určité velikosti pórů

MOBILNÍ FÁZE pro GPC, GF, SEC

vodné pufrů (např. fosforečnanový, TRIS), acetonitril a kys. trifluoroctová (TFA)